

Za draky, Valachy a rozhlednou Miloňovou do Beskyd

GPS souřadnice: 49.3786778, 18.3521233

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně těžká trasa se stoupáním. Pro děti schůdná nejdříve tak od pěti let. Pejsky přiberte, výlet je akorát pro ně. (Nemají-li příliš krátké nožičky a nejsou to vyloženě gaučové typy s nadváhou.) Kočárek ani kola neprojedou. My jeli na koloběžkách a byl to očistec. Nedoporučujeme.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 370 km ujedete za čtyři hodiny autem. Z Prahy vyrazíte po dálnici D1 do Brna, odtud si to namíříte do Zlína a Vsetína, Velkých Karlovic a Léskového. Směrovky vás poté odvedou k parkovišti Velká Hanzlůvka.

Parkování: Parkoviště Velká Hanzlůvka je ZDARMA.

Možnost občerstvení: Na trase nejsou žádná občerstvení nebo hospody. V obci Léskové natrefíte na Karlovský minipivovar Pod Pralesem nebo restauraci Galik. V každém případě je příhodné táhnout s sebou nějakou vlastní svačinu.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Radhošť, Štramberk, Kopřivnice, Soláň, Luhačovice, Vsetín.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

Velké Karlovice leží v Beskydech. Ale ne v ledajakých – valašská krajina si v těchto místech uchovává typický ráz. V údolí i pod horskými hřebeny je dosud možné spatřit původní valašské chalupy, staré kapličky i letité památné lípy, jasany a javory. V údolí Léskové stojí za návštěvu unikátní jedlovo-bukový prales Razula. A nade vší tou krásou se vypíná rozhledna Miloňová, na kterou vás dnes pozveme. Cestou si povyprávíme o medvědech a dracích a okouzlíme se pověstmi. Výlet pojdou jen opravdu zdatné minimálně pětileté nebo raději starší děti. Je to krpál! :)

Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci,

máte rádi stezky, které nejsou pro srabíky? A co krásné výhledy? A oblibou si ověřujete, že dohlédnete ze všech nejdál? Baví vás vyprávění o pralesech, dracích a sklářích? Tak to s námi musíte jít na výlet na jednu známou beskydskou rozhlednu. Stejně jako ke všem našim výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Zapomeneme vozidlo na lesním parkovišti Velká Hanzlůvka nad horskými hotely. Právě odtud vede na rozhlednu ta nejpohodlnější cesta. Najdeme zelenou turistickou značku a vydáme se po ní do lesa doleva.

Ještě předtím si ale na rozcestí vyzvedneme první písmenko do tajenky.

Na červeno-bílých, modro-bílých a zeleno-bílých šipkách se v prvním řádku objevuje stejné slovo.

1. Opište první slovo.

Vyrážíme! Hanzlová ve Velkých Karlovicích není nějaká proslulá paní hospodyně, ale název místní části – údolí i osady –, která má svou historii a osobitou atmosféru. Je to místo, na kterém se právě teď nacházíme. Původ tohoto názvu souvisí s údolím Malé Hanzlůvky, někdy lidově zvané Capury. Což je valašský výraz, pravděpodobně odvozený od „capa“, tedy kozla. Toto údolí (dnes součást známého Léskového údolí) se vine podél potoka Hanzlůvka a je charakteristické malebnou přírodou a pralesními zbytky.

Vyrazíme doleva do mírného kopce po štěrkovo-asfaltové cestě. Zatím to z hlediska náročnosti pohybu poměrně jde, takže si můžeme povídat hojněji. Do krpálku už vás tolik „oblažovat“ informacemi nebudeme, abyste to udýchali. Tudiž: Huš, huš! Hbitě doplňovat, tajenka je dnes pěkně dlouhá.

Najděte dopravní značku na začátku stezky. Jsou na ní na obrázku dva dopravní prostředky.

2. Jak se nazývá ten spodní.

Tipli byste si, čím se lidé v horách před dvěma sty lety živili? Zkuste to vymyslet? Napovíme: dřevo, voda, písek, ...

Sklářství na Valašsku má dlouhou tradici sahající až do 17. století. Rozvinulo se zde díky přírodním podmínkám. V lesnaté oblasti Beskyd byl dostatek dřeva na palivo, křemičitého písku a potaše, což byly hlavní suroviny potřebné k výrobě skla. (Kdo by snad netušil, co je potaš, tak je to uhličitán draselný. Tedy zvláštní bílá sůl, která slouží jako tavídko. Díky ní se křemičitý písek začne tavit ve skelnou hmotu dříve než normálně.)

První hutě vznikaly v odlehlých horských údolích, kde se skláři usazovali a budovali si sklárničky. Vyráběli v nich jednoduché skleničky nebo okenní tabulky. Jelikož široko daleko skutečně nebylo přelidněno, často pracovali s rodinami, a tak přenášeli své dovednosti z generace na generaci.

Znáte nějakou pohádku, ve které bylo něco ze skla?

Ve skleněné rakvi byla například uložena jedna pohádková princezna, kterou „uspalo“ otrávené jablko.

3. Jak se jmenovala princezna?

První sklárna **Františčina huť** byla založena v roce 1826 majitelem panství Valašské Meziříčí-Rožnov. O šest let později si ji pronajala firma S. Reich & Co., která odkoupila také druhou sklárnu – **Mariánskou huť** (založena v roce 1863).

Františčina huť chtěla vsadit hlavně na výrobu tabulového skla, avšak po pokusu o jeho výrobu se raději vrhla na lisované sklo, perly a knoflíky. V roce 1912 byla uzavřena.

Jak vypadají skleněné perly a knoflíky? Dovedete si je představit? Hlavně si nemyslete, že skleněné perly vypadaly jen jako ty od perlorodek. Sice také, ale postupně se tohle označení začalo vztahovat na kdeco malého a skleněného.

Mariánská huť se zase specializovala na osvětlovací sklo. Chrlila lisované cylindry a lustry, které dodávala na uherský trh. Tehdy ještě neexistovala Česká republika, byli jsme součástí jedné velké říše. Jak se jmenovala?

4. Doplňte: Rakousko-.....

Firma zde zavedla techniku lisovaného skla. Na rozdíl od skla foukaného a poté ručně broušeného bylo lisování podstatně levnější. A dosáhla v tomto oboru velkého mistrovství. Zdobnost velmi podobná ručnímu broušení zůstala zachována. Ovšem pracnost? Skoro žádná. „Vrpy“ se ve formách rovnou vylisovaly. Nebyly sice tak ostré jako od brusného kotouče,

ale nižší cena je nižší cena. I pro kupce.

Rodina Reichů se do tváře kraje zapsala zlatým písmem. Například Solomon Reich byl nejen podnikatelem, ale stal se také starostou Velkých Karlovic. Financoval školy, bohubilé projekty usnadňující život chudým, budoval cesty, kladl koleje... Byl jednou z nejvýraznějších osobností zdejšího kraje.

Průmyslový rozvoj podnítl vznik pracovních příležitostí. Sklárný zaměstnávaly stovky pracovníků a díky formanským cestám, železnici z Hranic do Vsetína a později železnici vedoucí do Velkých Karlovic putovaly skleněné výtvořiny nejen do Vídně a Budapešti, ale i na Balkán či do Ruska. Po uzavření Mariánské huti v roce 1930 se sklářství přesunulo do Valašského Meziříčí. Přesto se i v tomto koutě Beskyd tradice uchovala. V dílnách v Karolince se až do roku 2005 soustředila zušlechťovací výroba (broušení, rytí, leptání skla). V Muzeu sklářství v Karolince můžete dnes obdivovat historické broušené sady a další exponáty z Františčin i Mariánské huti. Pokud pojedete kolem, zastavte se. Je to hezké muzeum.

Vytrvale šlapeme vzhůru. Krátce se zastavíme na fotomístě s krásným výhledem do údolí. A také na hotely.

5. Jak se jmenuje pohoří kolem vás?

Hotel Galik a **Spa hotel Lanterna** jsou dnes známými součástmi **Resortu Valachy** ve Velkých Karlovicích. Jejich vznik i okolní krajina mají hlubokou, mnohdy téměř romantickou historii, která souzní s valašským způsobem života i drsnou, ale krásnou horskou přírodou.

Oblast, kde se dnes nacházejí Galik i Lanterna, leží v **údolí Léskové**, které tvoří jednu z větví rozvolněné horské obce Velké Karlovice. Byla založena v roce **1714** hrabětem Karlem Jindřichem ze Žerotína jako kolonizační osada v divokém, téměř neosídleném kraji. Hospodářsky se zdejší krajina začala využívat díky **pastevectví, salašnictví, sklářství a dřevařství**. Tedy tradičním oborům, které odpovídaly zdejším přírodním podmínkám, jak už jsme si říkali.

Přicházíme na rozcestí *Nad Lanternou*, odkud nás zeleno-bílá značka nasměruje k rozhledně. Je odsud sice vzdálená pouhých 1,4 km, ale bude to výživný kiláček!

Podívejte se znovu na směrovky a najděte místo, kam vede zeleno-bílá značka a je odsud 5 km.

6. Opište název místa.

Šplháme a drápeme se do vyšších sfér gravitaci navzdory. Komu zbude dech, může si zazpívat. :)

Údolí Léskové bylo původně **jednou velkou pastvinou**, kde hospodařili valašští salašníci. Jejich příbytky – salaše – zde vznikaly sezonně (rozuměj v létě) na pasekách a stráních, kde se popásaly ovce, kozy i krávy. Později zde byly postaveny trvalé usedlosti, které se staly základem dnešních osad.

Kdo si někdy postavil v lese zálesácký přístřešek? Kdo v něm dokonce přespal? Komu se to podařilo v blízkosti mraveniště jako nám? A jak dlouho jste ještě ze sebe tahali jehličí?

Znáte nějakou písničku o pastevcích? Jednu určitě ano. Tak si ji můžeme zazpívat.

Beskyde, Beskyde, kdo po tobě ide?

Černooký bača ovečky zatáčí,

černooký bača ovečky zatáčí.

Aj, bačo, bačo náš, černú košulku máš.

Kdo ti ju vypere, když maměnky nemáš,

kdo ti ju vypere, když maměnky nemáš?

Kdo si to jaký malý pletl a vůbec netušil, co je to „okybača“? Třeba autorka tohoto textu! :)

V průběhu 20. století se Léskové (stejně jako další části Velkých Karlovic) začalo postupně proměňovat v rekreační oblast. Prvním podnikem byl právě **hotel Galik**, který byl postaven v 70. letech 20. století jako jednoduché, ale velmi oblíbené rekreační zařízení.

Spa hotel Lanterna vznikl později, až v 90. letech. Dnes je považován za jeden z nejlepších wellness hotelů v regionu.

Jméno *Lanterna* odkazuje symbolicky na *světlo v horách*, tedy jakousi civilizovanou oázu uprostřed divočiny.

I když my třeba máme divočinu rádi. Vy ne?

Oba hotely se nacházejí na okraji **Beskyd**, tedy v krajině, která je nejen krásná, ale také ekologicky cenná. Lesy, které je obklopují, jsou převážně smíšené – buky, javory, smrky, místy jedle. Na některých svazích (a není to daleko odsud) zůstaly zachovány **pralesovité porosty** s padlými kmeny, mechy a bohatou půdou. Tak výživnou, že tu rostou například kyčelnice, měsíčnice vytrvalá nebo vzácný lýkovec.

Nepředstavujte si však prales s liánami a orangutany. Tarzana tu fakt nepotkáte. Jde o prales český. Místo, do kterého stovky let nesáhla lidská ruka, často ani nešlápla nožka. Některé zdejší stromy jsou staré až 400 let, ale samotný prales je starší než lidský rod. Dříve byly takové pralesy vlastně všude. Jenže kam člověk vstoupí, tam sto let tráva neroste. Natož prales. Kvůli lidské činnosti a hamižnosti zbyly z původních evropských pralesů jen nepatrné ostrůvky. Místa, do nichž již lidé žádnou svou činností nezasahují. Když někde spadne strom, nechají ho, ať si klidně hnije a promění se třeba v uhlí.

Zkuste najít nalevo u stezky křížek připomínající skon Michala Řezníčka. Nevíme, co se mu stalo, ale místo je to smutné. Raději se tedy vrátíme k vyprávění o pralesu.

Nejznámějším pralesem u nás je Boubín nedaleko města Vimperk. I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou. Mezi další známé české pralesy patří Žofínský (Novohradské hory), Jezerka (Krušné hory), Kohoutov (Křivoklátsko), Jizera (Jizerské hory), Velký a Malý Polom (Železné hory), Mionší (Beskydy), ... Takhle bychom mohli ještě chvíli pokračovat, ale lepší než pralesy vyjmenovávat je vnořit se do jejich zeleného přítmí a předávkovat se kyslíkem.

Poznáte nějaké stromy kolem? Zkuste vyjmenovat alespoň tři.

Pokud se podíváme do světa, tam jsou pralesy obrovské. Jméno toho největšího asi znát budete. Začíná na A.

Amazonský deštný prales se rozprostírá na asi 5,5 milionu kilometrů čtverečních. Je to největší deštný prales, tvoří více než polovinu všech po celém světě. Díky fotosyntéze, která v listech „požírá“ zlý oxid uhličitý a přeměňuje jej v hodný kyslík, se mu přezdívá „plíce planety“. Kdyby zmizel, možná bychom se všichni udusili.

V oblasti Amazonie žije více než 100 000 druhů savců, plazů a ptáků a dalších 270 000 druhů hmyzu. Znáte nějaké? Zkuste si vzpomenout třeba na hady.

Amazonie se rozkládá na území několika států. Věděli by školáci, který z nich je největší a má také nejvíce pralesů? Poradíme, že se zde koná známý karneval.

V Amazonii se dlouhá léta vyprávějí historky o obrovském hadovi Yacumama. Mnozí domorodci prý tuto až padesátimetrovou hadí příšeru viděli na vlastní oči a říkají, že naráz pohltila člověka. Je to jen legenda? Je to skutečnost? Co myslíte?

Amazonie je totiž domovem velkých plazů. Ve stojatých vodách této oblasti žije největší had na světě. Je to anakonda velká. A je to fakt kousek, měří pět až šest metrů. Živí se velkými savci a nepohrdne ani člověkem. Není proto vyloučené, že v dosud neprobádaných kalných vodách pralesů či řek skutečně žije i zatím neznámý druh obřího hada. A kdyby jen ten!

Myslíte si, že nějaké to hadí monstrum žije i v Beskydech? Nebojte, nežije. Maximálně tak užovka nebo zmije. A tu snad dnes nepotkáme.

Uf, jsme na vrcholu. Nejhorší máme za sebou. Plác a žuch! Svalíme se do trávy, abychom si oddechli. Neodradí nás od toho ani strach z klíšťat. Určitě bychom jim takhle utahaní nechutnali. Navíc jsme doslova osprchovaní repelenty, tak je snad odpudíme. Dokud se nám aspoň trochu nevrátí síly, na věž prostě nepolezeme. A basta.

Název rozhledny Miloňová je odvozen od kopce Miloňová, na kterém rozhledna stojí. Tento vrch se se nad krajinou tyčí v nadmořské výšce přibližně 846 metrů.

Víte, co znamená, že leží v nadmořské výšce? Nadmořská výška je svislá vzdálenost určitého místa na Zemi ke střední hladině některého moře. Pro Českou republiku je to Baltské moře.

Najděte u vstupu do věže zelenou informační cedulku **LESNÍ VĚŽ MILOŇOVÁ**.

7. Opište poslední slovo v odstavci.

A hurá nahoru! Schody tentokrát počítat nemusíte. Nepodezíráme vás, že byste do tolika uměli počítat. :)

Rozhledna Miloňová vás na první pohled upoutá svým vzezřením. Stojí na kamenné podestě, ale jinak je celá dřevěná. Krásná příroda Velkých Karlovic se vám z ní otevře v plné kráse. Ve výšce 20 metrů nad terénem se můžete rozhlížet po krajině kruhově. Spatříte Vsetínské vrchy, část Beskyd, Javorníky a někdy i Hrubý Jeseník. Pod rozhlednou vás jistě upoutají turistický přístřešek a ohniště. Obzvlášť ty, kteří si ke svačině vzali buřtíky.

Stavba spojuje moderní architekturu s tradičním řemeslným uměním. Byla postavena v roce 2012 a rychle se stala jedním z nových symbolů regionu. Konstrukce rozhledny je z velké části dřevěná, což dodává stavbě přírodní vzhled a vyvolává v poutnících pocit její spřízněnosti s okolními lesy a horami.

Stojí na pevné kamenné podestě, což jí dodává stabilitu. Zároveň jde o zajímavý kontrast mezi přírodními a lidskými prvky v krajině.

Jak si myslíte, že její jméno vzniklo? Připomíná vám něco?

Samotné jméno „Miloňová“ má valašský a staroslovanský původ. Jméno Miloň je staroslovanské osobní jméno, vzniklé z kořene „mil-“ (znamenající „milý“, „přívětivý“ nebo „oblíbený“) s příponou -oň, která byla typická pro mužská jména. Přídavné jméno „Miloňová“ pak znamená doslova „hora (či lokalita) patřící Miloňovi“.

Valašsko a širší beskydská oblast mají mnoho podobně utvořených názvů. Jména hor, luk a pasek často vycházela z osobních jmen prvních usedlíků, salašníků nebo majitelů pastvin. Je tedy možné, že Miloňová byla kdysi označením pro pastvinu, která patřila muži jménem Miloň. Název se uchoval dodnes.

Chtěli byste se jmenovat Miloň? A víte, že se takto někteří muži jmenují i dnes? V naší zemi volají maminky či manželky: „Miloni!“ asi na 200 synků či partnerů.

Od rozhledny se na start výletu vracíme opět po zelené. Tentokrát ovšem vede jinudy. Od rozhledny se vydáme kolem altánku a potom směrem doprava přes les a paseky. Kdo první uvidí chatku nalevo? Kdo by v ní chtěl bydlet?

Pokud jste dokázali vylézt až na rozhlednu, jistě jste se chvilku cítili jako ptáci. Hleděli jste na krásy pod sebou jejich očima. Jen jste asi nespátřili ani myšku, ani žabku, ba ani jinou laskominu, po které byste se mohli střemhlav vrhnout. Naštěstí. Kdo by vás chytil?!

Opeření obyvatelé těchto končin jsou na tom lépe. Na rozdíl od vás umí jak létat, tak přistávat. A lovit. Copak si asi dává k svačině čáp černý, který zde často hnízdí? A co puštík bělavý? Či orel skalní? Ano, i ten tady na obloze občas zakrouží... A pokud se mu zadaří ulovit nějakého toho ušáka, mohl by vás teoreticky pozvat na oběd.

Orel skalní je jedním z největších a nejimpozantnějších dravců severní polokoule. Vyskytuje se i v České republice. Rozpětí křídel má 180 až 230 cm a může vážit až 6,5 kg. Přesto je velmi obratný a v letu elegantní. Využívá teplé vzdušné proudy, aby bez námahy vystoupal velmi vysoko. Orel skalní je skvělý lovec. Jeho kořistí bývají zajáci, svišti, bažanti, ale někdy i větší savci, jako jsou srnčata nebo lišky. Je znám svou věrností. Žije v trvalých párech po celý život. Hnízda zvaná „eyrie“ si staví na skalních římsách nebo vysokých stromech a často je používá po mnoho let. Neustále je zvětšuje, takže mohou dosáhnout obřích rozměrů (až 2 metry široké a 1 metr vysoké). Mláďata se líhnou většinou dvě, ale často přežije jen jedno. Silnější vytlačí slabší... Zajímavé je, že v minulosti byl orel skalní ve střední Evropě téměř vyhuben. Lovci se rádi chlubil, že takového velikána trefili. Naštěstí se díky ochraně přírody jeho stavy pomalu obnovují. Na Slovensku hnízdí asi 70 až 80 párů. V Česku je jeho výskyt vzácný, ale byl několikrát pozorován například v Beskydech nebo Jeseníkách.

Znáte nějakou pohádku, ve které plachtí orel? My ano. Jmenuje se *Krtek a orel* a jde o jeden z delších krtečkových příběhů. Naše děti ji měly moc rády. Také máte tohoto věčně štourajícího poloslepého hmyzožravce v oblíbeně?

Kreslený krteček patří k našim nejznámějším pohádkovým hrdinům. Večerníčky a knížky s krtekem provázejí generace českých dětí již desítky let. Autorem krátkých animovaných filmů, v nichž kreslená postavička se svými zvířecími kamarády prožívá nejrůznější příhody, je výtvarník Zdeněk Miler (1921–2011). Krtek se zrodil v roce 1956, když Zdeněk Miler vyrazil na procházku do lesů za Kladnem. Cestou zahlédl krtiny. V té době pracoval na filmu, který měl dětem vysvětlit technologii výroby látek. Protože měla příběhem malé diváky provázet zábavná figurka, zkusil načrtnout krta. Slavný kreslený film *Jak krtek ke kalhotkám přišel* byl hotový za rok. A hned si z filmového festivalu v Benátkách přivezl

dvě hlavní ceny. Záhy získal další cenu na festivalu v Montevideu.

Scházíme do údolí. Cesta je chvíli pralesní, chvíli kamenitá. Občas musíme přeskočit nějakou tu kládu, kterou nám les hodil přes cestu. A to si představte, že jsme tudy nahoru i dolů vláčeli koloběžku! :)

Ale jinak jsou okolní lesy krásné a samozřejmě v nich žije mnoho divokých zvířat. Třeba i medvěd!

Přejdeme minitok, který se za chvíli vlije do potoka. Budeme u něj asi za 10 minut.

Výskyt medvědů v Beskydech je téma, které v posledních letech přitahuje pozornost veřejnosti i odborníků. Po desetiletích nepřítomnosti se medvěd hnědý, největší šelma Evropy, do české části Beskyd opět pravidelně vrací. Obvykle se medvědi potulují mezi Českem a Slovenskem. Některé hranice jsou jim srdečně ukradené. I ty ostatní, protože Beskydy tvoří součást karpatského oblouku, jenž sahá přes Slovensko, Polsko, Ukrajinu až po Rumunsko. V České republice žije medvěd výhradně v Beskydech, zejména v oblasti Moravskoslezských Beskyd, Javorníků a okolí Bílé, Bumbálky, Velkých Karlovic a Lysé hory. No, zamyslete se... Kdepak jsme teď my?

Medvěd je plaché a samotářské zvíře, které se člověku přirozeně vyhýbá. Aktivní je hlavně v noci nebo za svítání. V létě se živí především rostlinnou potravou – borůvkami, malinami, ostružinami, lesními plody a žaludy. Neopovrhne ale ani hmyzem, mršinou, drobnou zvěří či ptačími vejci. Nejčastěji se pohybuje v odlehlých lesích s těžším přístupem a dostatkem klidu.

Přestože jsou útoky medvěda na člověka mimořádně vzácné, občas se objevují situace, kdy může dojít k setkání. Důvody bývají různé. Například může být zvíře vaší přítomností zaskočené či bránit kořist (třeba ulovené zvíře nebo nalezený úl). Nejhorší je, když natrefíte na zdánlivě zatoulané mládě. Roztomilý chlupáček má nepochybně nablízku o hodně větší a silně vytočenou maminku. Ani ji nenapadne, že se chcete s jejím miláčkem jen poňochňat. Preventivně je přesvědčená, že si hodláte dát jeho pečené tlapičky jako jednohubky – a vyjede po vás. A není horší šelmy v celé živočišné říši, než je našťavaná matka bránící své dítě. Však se na to maminky zeptejte!

Pokud se člověk pohybuje v oblasti, kde byl medvěd pozorován, měl by dodržovat několik základních pravidel:

1. **Nejít lesem potichu.** Je dobré o sobě dávat vědět. Kupříkladu mluvit nahlas, zpívat si nebo cinkat klíči. Většina medvědů se včas stáhne.
2. **Nenechávat v přírodě odpadky ani zbytky jídla.** Přístup k lidské potravě chování medvědů poněkud mění.
3. **Nekrmit zvěř, zejména ne medvědy.** Zvíře si pak spojuje člověka s potravou, což může vést k nebezpečné ztrátě přirozené plachosti. Méda vás vidí, automaticky si vybaví něco k snědku a jde po tom, respektive po vás.
4. **Pokud medvěda spatříš zdálky,** nesnaž se přiblížit ani ho fotit. Odejdi klidně a po větru z místa pryč.
5. **Při náhlém setkání zblízka** (například za zatačkou nebo v hustém porostu) zůstaň v klidu. Neutíkej! Tvůj běh by mohl v huňáčovi spustit pronásledovací pud.
6. **Nikdy se medvědovi nedívej přímo do očí** a neházej po něm předměty.
7. **Pokud medvěd zaútočí (velmi vzácně!),** jde nejčastěji o obranný útok. Lehni si na zem, chraň si hlavu rukama a dělej mrtvého. Většina takových útoků netrvá dlouho.

Zastav se, pomalu zvedni ruce, abys vypadal větší, mluv klidným hlasem a pomalu ustupuj. Sleduj chování medvěda. Většinou odejde sám.

Úplně nejlepší je pochopitelně potkat medvěda pouze v opeře Prodaná nevěsta. Kdopak už ji viděl a slyšel? Jak se jmenuje hrdina, kterého příběh oblékne do medvědí kůže? Máme tu někoho toho jména? Pro starší a hudby znalejší je tu zákeřná otázka: Kdo je autorem opery Prodaná nevěsta?

Znáte nějakou písničku o medvědech? A znáte Večerníček *Médově*? Je o bráscích Kubovi, Matějovi a...

8. Jak se jmenuje třetí medvídek?

Aby měli po natáčení kde bydlet, postavili jim v Berouně medvědárium. I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou! Ani medvědi však nejsou nesmrtelní, takže už se dnes můžete v tomto sympatickém městečku potkat jen s jedním z trojčat. Dokážete vygúglit, se kterým? Dali byste na výletě dohromady trojici jmenovců populárních medvídků?

Brum, brum, brum.

O čem se zdá medvědům?

Hlavu, zadek, nohu
schovej do brlohu.
Brum, brum, brum.
Brum, brum, brum,
zazpíváme medvědům.
Dobrou noc, vy šelmy,
nechrápejte velmi
nebo si zboříte dům.

Hurá, jsme u dřevěného mostu!

Najděte žlutou cedulku **FOTOSTEZKA VALACHY**. Je na ní barevné duhové kolečko. Úplně nahoře vidíme zelenou barvu. Která je ta druhá hned vedle?

9. Napište barvu.

Za mostem odbočíme na asfaltku a čeká nás už jen příjemná cesta z kopce na start výletu.

Údolím Léskové protéká **potok Velká Hanzlůvka**. Je přítokem říčky Vsetínská Bečva. V jejím okolí je možné spatřit vydra, skorce nebo čápa černého. K tokům chodí pít jelení zvěř, lišky, rysí, občas i vlci. Právě tyto lesy patří do takzvaného **karpatského biokoridoru**, který propojuje českou přírodu se slovenskými a ukrajinskými horami.

Takže jste vlastně Karpatech. Jedny české hory, které mají Karpaty v názvu, můžete navštívit jen pár desítek kilometrů odsud. Víte, jak se jmenují? V názvu mají světlou barvu.

Právě teď je čas na pár pověstí a legend!

Nejznámější z příběhů se váže ke Karlovskému jezeru. Je ukryté v hlubokých lesích severně od obce. Jeho hladina působí klidně a tajemně. Zdáni však klame! Podle místních v něm dříve žili draci.

Tato pověst je tak působivá, že ji zpracoval i klasik českého romantismu Karel Jaromír Erben.

Podle jedné verze se u hladiny jezera objevil černokněžník a společně s místním chalupníkem vylákali z hlubin dva obrovské draky. Poté je osedlali a odletěli s nimi do vzdálené země. Zde byly obludy zabity (asi tam nepůsobili ochránci přírody) a jejich těla prodána. Chalupník se prý po roce vrátil domů. Byl sice obtížený bohatstvím, ale zničený výčitkami.

Jiná verze příběhu vypráví, že byli draci původně jen ohnivé bytosti, něco jako strašidelní chuligáni. Říkalo se jim *zmoci*. Potulovali se po lesích, škodili lidem a po všech stránkách sílili. Když jejich zlovolnost dozrála, dospěli, proměnili se v draky a ukryli se pod hladinu jezera. Odtud za nocí vycházeli, aby děsili vesničany. Ti se však nedali a časem se jim podařilo draky zahnat. Jak to udělali, pověst nevypráví. Pravděpodobně jde o nějaký místní tajný recept, který není dobré prozrazovat, protože by se na něj mohli případní další draci připravit a ubránit se. Kdekdo zde totiž věří, že někde v bahnitěm dně jezera zůstala ukrytá dračí vajíčka. A že jednou, až nadejde ten správný čas, se opět vylíhnou noví draci.

Kdo má chuť zajít k jezeru a zkontrolovat dračí vajíčka? My se domníváme, že už bych z nich za tu dobu byly pěkné pukavce. Nemůžeme ale popřít, že rozbít takový dračí pukavec by mohlo mít vpravdě smrdící smrtící následky.

Znáte nějakou pohádku o drakovi? Asi nejznámější je ta o Bajajovi.

Vy máte jistě v malíčcích i draky filmové. Kdo by neznal příběhy: *Jak vycvičit draka*, *Za humny je drak*, *Micimutr* či *Sněžný drak*! A rodiče samozřejmě usínali u *Hry o trůny*, nejslavnějšího seriálu všech dob. Nebo je snad naopak probral? Jak se jmenuje hlavní mužská postava z tohoto seriálu?

10. Doplňte: John

Pohádkoví draci mají prapůvod ve starověkých mýtech a křesťanských legendách. Jsou malinko podobní plazům, ale liší se od nich mohutnými prackami a dalšími „detaily“. Zároveň jsou spojeni se zemí i s vzdušným prostorem díky velkým křídly. Přisuzuje se jim nazelenalá nebo šedá barva, jakou mají mnozí plazi, a někteří draci mají stejně jako hadi dokonce šupiny. Skoro všichni chrlí oheň, jsou děsiví a hrůzostrašní. Draci jsou symbolem zla, které má být poraženo. Draci také hlídali poklady v jeskyních. Kdo stvůru přemohl, získal z částí jejího těla nadpřirozené schopnosti. Ze srdce kupříkladu

porozumění jazyku zvířat. Kdo se pomazal dračí krví, stal se pro změnu nezranitelným. Dračí zuby zase ochraňovaly před veškerým zlem. A tak dále...

Mrtvý drak se zkrátka šikl. (Živým zuby v žádném případě z tlamy netahejte! To nechte na svém zubaři. Ať si taky někdy užije. I když... Zubařů se jistě bojí i draci a účet za zákrok by tyto mytické bytosti nepochybně usmrtil. Ten sneseme jen my - obyčejní smrtelníci.)

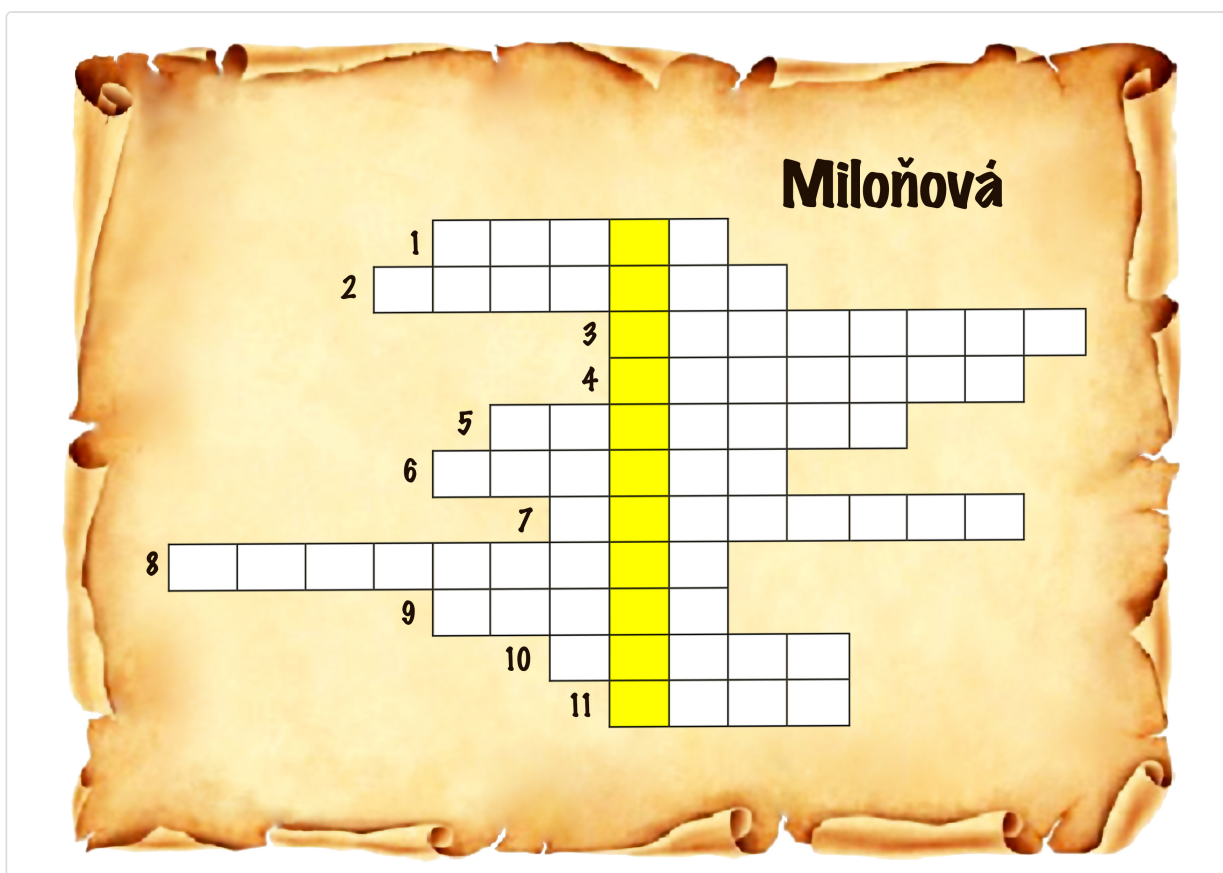
Vedle těchto příběhů se v okolí Velkých Karlovic tradují i další pověsti. Například o tajemných bytostech, které hlídají prales Razula. Nebo o zvoničce na Čartáku, kde prý za bouří slýchávali lidé kroky dávno mrtvého pastevce. Tyhle historicky si ale schováme na jiné výlety s tajenkou. Abyste na ně byli zvědaví a šli zase s námi!

Jsme v cíli! Měli jste štěstí na počasí? Líbilo se? Tak teď už jen mrknout do tajenky a zjistit, co na vás z ní kouká. Je to latinský název zvířátka, o kterém jsme dnes také mluvili. Pomalu se loučíme, zelená značka vás za chvíli odvede zpátky na parkoviště, kde dnešní toučka končí. Doufáme, že se vám líbila, a těšíme se zase někdy na našich výletech s tajenkou na shledanou! :)

Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Opište první slovo.**
2. **Jak se nazývá ten spodní.**
3. **Jak se jmenovala princezna?**
4. **Doplňte: Rakousko-.....**
5. **Jak se jmenuje pohoří kolem vás?**
6. **Opište název místa.**
7. **Opište poslední slovo v odstavci.**
8. **Jak se jmenuje třetí medvěd?**
9. **Napište barvu.**
10. **Doplňte: John**

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.